

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ
КАТЕДРА СТУДИЈА БЕЗБЕДНОСТИ

Интерни нормативни акти службе физичког обезбеђења

- ДИПЛОМСКИ РАД -

Ментор:
др Горан Мандић
ванредни професор

Студент:
Ива Комар
38/20

Београд, 2024.

САДРЖАЈ

1. Увод.....	4
2. Појмовно одређење.....	6
2.1. <i>Интерни акти</i>	6
2.2. <i>Служба физичког обезбеђења</i>	6
2.2.1. <i>Делатности службе физичког обезбеђења</i>	7
2.2.2. <i>Овлашћења службе физичког обезбеђења</i>	9
3. Интерни акти службе физичког обезбеђења.....	12
3.1. <i>Законска основа израде интерних аката</i>	13
3.1.1. <i>Акт о процени ризика у заштити лица, имовине и пословања</i>	14
3.2. <i>Интерни акти-законом дефинисани</i>	16
3.2.1. <i>План обезбеђења</i>	16
3.2.2. <i>Писане процедуре заштите објекта</i>	19
3.3. <i>Интерни акти- принцип добре праксе</i>	19
3.3.1. <i>Правилник о раду СФО</i>	19
3.3.2. <i>Процедуре рада СФО</i>	21
3.3.3. <i>Наредбе</i>	24
4. Модел Плана обезбеђења.....	25
5. Модел Процедуре рада СФО.....	29
6. Закључак.....	30
Литература.....	31

1. Увод

У савременим државама и друштвима, са развојем нових облика угрожавања, питање безбедности постаје једно од важнијих питања друштвеног живота. Имајући то у виду, природно је да се поред традиционалних државних органа попут полиције и војске, безбедношћу све више баве и приватне организације као додатни субјекти безбедности. Потреба за пословима приватног обезбеђења је у константном порасту, како у свету, тако и код нас, а о њиховом значају сведочи и чињеница да је по први пут област приватног обезбеђења поменута у Стратегији националне безбедности Републике Србије из 2009. године, у којој се између осталог, службеници приватног обезбеђења спомињу као релевантни субјекти унутар система унутрашње безбедности. Према мишљењу Љубомира Стајића управо је Стратегија била основни предуслов доношења Закона о приватном обезбеђења (Стајић, 2021) чијем је ступањем на снагу 2013. године, област физичког и техничког обезбеђења објеката коначно добила своје законске оквире. У Закону о приватном обезбеђењу (у даљем тескту: ЗоПО) се наводи да „приватно обезбеђење, у смислу овог закона, обухвата пружање услуга, односно вршење послова заштите лица, имовине и пословања физичком и техничком заштитом када ти послови нису у искључивој надлежности државних органа, као и послове транспорта новца, вредносних и других пошиљки, одржавања реда на јавним скуповима, спортским приредбама и другим местима окупљања грађана (редарска служба), које врше правна лица и предузетници регистрована за ту делатност, као и правна лица и предузетници који су образовали унутрашњи облик организовања обезбеђења за сопствене потребе (у даљем тексту: самозаштитна делатност). Услуге приватног обезбеђења не спадају у полицијске или друге послове безбедности које врше органи државне управе“ (ЗоПО, 2013, члан 2, ставови 1 и 2). Овај закон физичку заштиту дефинише као „услугу обезбеђења која се пружа првенствено личним присуством и непосредном активношћу службеника обезбеђења у одређеном простору и времену у складу са планом обезбеђења, применом мера и овлашћења

службеника обезбеђења“ (ЗоПО, 2013, члан 3, став 1, тачка 20), док је службеник обезбеђења дефинисан као „физичко лице, које поседује лиценцу Министарства за вршење послова приватног обезбеђења“ (ЗоПо, члан 3, став 1, члан 16). Будући да у свом раду службеник може да користи одређена техничка средства заштите, у литератури и у пракси је у употреби и појам физичко-техничке заштите. Ипак, и у ситуацијама када користи одређена техничка средства заштите, службеник физичког обезбеђења је у суштини одговоран како за своје поступање, тако и за употребу датих средстава. Због наведеног се може рећи да је терминолошки исправније користити појам физичког обезбеђења. Не узимајући у обзир обавезе које проистичу из ЗоПО, да би служба физичког обезбеђења (у даљем тексту: СФО) ваљано функционисала и да би адекватно обављала све пред њу постављене задатке и послове, неопходно је да се:

- 1) институционализује њен рад доношењем интерних аката, што је уједно и тежиште овог рада,
- 2) омогући формирање адекватних организационих облика и
- 3) испуне кадровски и материјални предуслови, обука и тренинг (Мандић, 2015).

2. Појмовно одређење

2.1. *Интерни акти*

Уопштено, интерни нормативни акти представљају документе које доноси правно лице ради регулисања сопствених унутрашњих односа, пословања и организације. Ови акти прецизирају правила понашања, процедуре и обавезе запослених у том правном лицу и морају бити у складу са позитивном законском регулативом.

2.2. *Служба физичког обезбеђења*

Служба физичког обезбеђења, без обзира на организациони облик којим се остварује (сопствена, ангажована, комбинована или затечена), представља организациону целину интерних субјеката обезбеђења у ужем смислу.

Кроз своје основне делатности, о којима ће више речи бити у наставку, служба физичког обезбеђења ефикасно испуњава основни циљ свог постојања, односно безбедност и заштиту основних вредности у штићеном објекту. Поред тога што представљају прву линију одбране вредности правног лица, управо су службеници физичког обезбеђења ти који најчешће успостављају први контакт са свим лицима која приступају штићеном простору, тако да они својим понашањем утичу на формирање првог утиска о правном лицу, па тиме и на њен корпоративни имиџ.

Да би неко лице уопште могло да се бави пословима приватног обезбеђења, самим тим и пословима физичке заштите, неопходно је да добије лиценцу коју издаје Министарство унутрашњих послова. Услови које треба да испуни за добјање лиценце јесу да је лице (ЗоПО, члан 12, став 1):

- 1) држављанин Републике Србије;
- 2) има пријављено пребивалиште на територији Републике Србије;
- 3) пунолетно;
- 4) има најмање средње образовање;

- 5) нема безбедносних сметњи;
- 6) психофизички способно за вршење ових послова, што доказује лекарским уверењем или извештајем надлежне здравствене установе или уверењем да је здравствено способно за држање и ношење оружја ако послове обавља са оружјем, не старије од 60 дана у моменту подношења захтева;
- 7) обучено за руковање ватреним оружјем, односно ако је одслужило војни рок са оружјем, ако послове врши са оружјем;
- 8) савладало обуку у складу са овим законом;
- 9) има положен стручни испит у Министарству.

Служба физичког обезбеђења има своје основне делатности, које дефинишу начин њеног ангажовања, а то су:

- контрола
- патролирање-обилазак
- пратња и заштита
- преглед простора
- посебне намене

Ступањем на снагу ЗоПО 2013. године претходно наведеним делатностима СФО омогућена је и законска основа за њихово обављање. Треба напоменути да ове делатности не треба схватати обавезујуће, већ да њихову примену диктирају врста објекта који се обезбеђује и конкретне потребе правног лица. Штавише, службеници обезбеђења ангажовани на различитим контролним тачкама у оквиру истог штићеног простора могу обављати различите делатности.

2.2.1. Делатности службе физичког обезбеђења

Контрола се као делатност остварује кроз 3 основна облика:

1. Контрола приступа,

2. Контрола робе, имовине и предмета и

3. Контрола понашања.

Контрола приступа се односи на контролу кретања и уласка лица и возила кроз све улазе односно контролне тачке у оквиру простора правног лица. Лица представљају запослени и посетиоци по било ком основу.

Контрола робе и имовине се односи на контролу кретања робе и имовине правног лица у обезбеђеној зони и ван ње. Начин контроле зависи од врсте и квантитета робе и имовине која се контролише. Она се може обављати редовно (при сваком уласку и изласку робе и имовине из простора) и ванредно (ненајављено). Разлика између ове две врсте контроле је та што се код редовне врши само контрола пратеће документације, робе и имовине, док се код ванредне приступа квалитативном и квантитативном упоређивању робе и имовине са пратећом документацијом.

Контрола предмета подразумева контролу у функцији спречавања уношења забрањених предмета и ствари у штићени простор правног лица.

Контрола понашања се односи на уочавање и спречавање како недозвољеног и инкриминисаног понашања запослених и посетиоца, тако и на уочавање и спречавање противправног присвајања имовине од стране ових лица.

Патролирање је делатност која се спроводи обиласком простора који се обезбеђује, а чија је основна сврха прикупљање информација пажљивом опсервацијом терена. Службеници физичког обезбеђења ову делатност могу да обављају јавно и прикривено. Код оба облика патроле неопходно је да постоји стална комуникација са контролно-надзорним центром.

Пратња и заштита се спроводе у оквиру обезбеђеног простора, али и ван њега, по потреби. Ако се ради о лицима која носе велике суме новца, драгоцености или одређена поверљива документа, или ако се ради о веома важним личностима,

обавеза је службе физичког обезбеђења да им обезбеди пратњу и заштиту све док се налазе у оквиру штићеног простора. Пратња и заштита ван штићеног простора се организује за транспорт новца, драгоцености и других вредности, поверљивих докумената, транспорт опасних материја или за обилазак дислоцираних објеката. За пратњу лица ван штићеног објекта мора да постоји унапред прописана процедура рада.

Преглед простора углавном се обавља када у штићеном простору нема ни запослених ни посетилица и то да би се проверило да ли су сва лица напустила штићени простор по истеку радног времена, затим провере механичке и електронске компоненте система обезбеђења, као и провере посебно штићених простора. Ова делатност укључује и провере које се врше у циљу превенције пожара и поплава, провере обезбеђености и ускладиштености опасних материја, као и противдиверзиону заштиту.

Посебни задаци могу се понекад додати редовним пословима СФО. Тако се на пример из разлога што су често једини присутни у правном лицу СФО додељује противпожарна заштита. Такође, по потреби, СФО због обучености својих људи али и материјалне опремљености може бити од помоћи другим организационим целинама правног лица у случају ванредних ситуација попут елементарних непогода, акцидентних ситуација, штрајкова. (Мандић, 2015)

2.2.2. Овлашћења службе физичког обезбеђења

Службеник обезбеђења у обављању својих послова и радних задатака располаже прописаним делокругом овлашћења. Суштина њиховог дефинисања је у избегавању произвољности и импровизација у раду запослених на пословима физичког обезбеђења. Овлашћења несумњиво представљају важан сегмент службе физичког обезбеђења, тиме што омогућавају спровођење њихових делатности, затим усмеравају и усложњавају њихов рад, али истовремено одређујући границе и опсег деловања.

У складу са Законом о приватном обезбеђењу (ЗоПО, члан 46, став 1), службеник физичког обезбеђења је овлашћен да:

1. изда упозорење или наређење лицу или забрани лицу улазак и боравак у
2. штићеном објекту;
3. провери идентитет лица;
4. заустави и прегледа лице, предмете или превозно средство;
5. привремено одузме предмете;
6. привремено задржи лице;
7. употреби следећа средства принуде, под условима утврђеним овим законом, и то:
 - a. средства за везивање;
 - b. физичку снагу;
 - c. гасни спреј;
 - d. посебно дресиране псе;
 - e. ватрено оружје.

Поменута олашћења наводе се у уговору о обезбеђењу, које правно лице из области приватног обезбеђења закључује са корисником услуга, тако да је примена овлашћења условљена њиховим дефинисањем у уговору.

Закон садржи и одредбе које се тичу заштите људских права и сразмере приликом примене овлашћења. У вези са тим, примена наведених мера мора бити сразмерна законитом циљу њихове употребе и извршена на начин којим се не вређа достојанство, углед, част или друго загарантовано људско право. Приликом примене мера нико не сме бити подвргнут мучењу, нечовечном или понижавајућем поступању (ЗоПО, члан 46, став 3).

У закону се даље наводи да службеник физичког обезбеђења сме поступати само на начин који је утврђен овим законом и прописима, тако да извршење задатака постиже са најмањим штетним последицама. Ако је у односу на околности

дозвољено применити више мера, дужан је применити најпре ону која лицу најмање штети. Са применом мера мора престати онда када престану разлози због којих су биле примењене или онда када утврди да задатак на тај начин неће моћи да изврши (ЗоПО, члан 46, став 4).

У пракси се неретко дешава да службеници физичког обезбеђења, и поред тога што поседују лиценцу за рад издату од МУП-а, делимично или уопште не познају овлашћења која поседују, што неминовно доводи до пропуста у обављању свог делокруга послова. Решење овог проблема лежи у основној и периодичној едукацији СФО и редовном надзору од стране надлежних органа.

3. Интерни акти службе физичког обезбеђења

Да би се успешно извршавале основне делатности и задаци службе физичког обезбеђења и адекватно спроводила њихова овлашћења у пракси, а импровизација и произвољност у раду свеле на минимум, неопходно је постојање интерних нормативних аката СФО. Интерни нормативни акти којима се регулише рад СФО могу се поделити на акте који су законом дефинисани, и на акте који се доносе по принципу добре праксе, али који даље конкретизују њен рад, као што је приказано у схеми 1.

Схема 1. Интерни акти СФО

3.1. Законска основа израде интерних аката

Законску основу израде интерних нормативних аката СФО на првом месту чини Закон о приватном обезбеђењу, у коме су систематизовани сви прописи који се тичу области физичког обезбеђења. ЗоПО дефинише, између осталог, предуслове неопходне за функционисање СФО, а један од њих јесте израда Акта о процени ризика у заштити лица, имовине и пословања, као базичног документа на основу којег се даље израђују интерни акти из ове области којима се ближе уређује рад службе физичког обезбеђења.

Подзаконски акти који произлазе из Закона о приватном обезбеђењу, а који су релевантни за доношење интерних аката СФО јесу Правилник о начину примене овлашћења службеника обезбеђења, на основу којег се ближе прописује начин примене овлашћења СФО у обављању својих свакодневних послова, дефинисаних Планом обезбеђења и Уговором са пружаоцем услуга обезбеђења, као и Правилник о боји и саставним деловима униформе службеника обезбеђења у складу са којим правно лице за приватно обезбеђење доноси свој интерни акт којим ближе утврђује изглед униформе коју носе службеници обезбеђења.

Поред закона и подзаконских аката, и важећи стандарди из области обезбеђења представљају полазну тачку у изради интерних аката СФО, а то су: СРПС А.Л2.003 Друштвена безбедност – Процена ризика у заштити лица, имовине и пословања и СРПС ТР А.Л2.003-5 Безбедност и отпорност друштва – Процена ризика – Део 5: Упутство за израду плана обезбеђења.

Такође, и уговор који се склапа између правног лица који пружа услуге приватног обезбеђења и корисника услуга темељ је израде интерних аката СФО јер се у њему дефинишу потребе и захтеви корисника услуга, који директно обликују послове које ће обављати СФО. Ипак, у пракси су ови уговори често недоречени и неадекватни јер су у њима недовољно прецизно дефинишу делокруг послова и обавезе које из њих проистичу.

3.1.1. Акт о процени ризика у заштити лица, имовине и пословања

Акт о процени ризика у заштити лица имовине и пословања израђује се по захтевима и на начин прописан важећим српским стандардом у области приватног обезбеђења SRPS A.L2.003 Друштвена безбедност – Процена ризика у заштити лица, имовине и пословања. Процена би требало да да одговор на питање које се вредности штите, којим су ризицима изложене и ко су њихови носиоци, уз њихову класификацију и нумерчко изражавање и које последице оне могу изазвати поштићене вредности, уз предлог јасних и конкретних мера за њихово смањивање или елиминисање. У вези са тим, ЗоПО на својеврстан начин штити корисника услуга обезбеђења тиме што прописује да „не може да се закључи уговор којим се уговара мањи ниво услуга обезбеђења од оних који су предвиђени актом о процени ризика у заштити лица, имовине и пословања када је ова процена обавезна у складу са овим законом“ (ЗоПО, члан 76, став 1, тачка 6).

Израда Акта о процени ризика у заштити лица, имовине и пословања не своди се само на испуњавање законско правних норматива, већ се у овом акту приказује права слика стања безбедности правног лица који је предмет процене. Процена подразумева, поред анализе стања безбедности организације, и проверу функционалности и ефикасности свих елемената који чине систем заштите, па тако и физичке заштите. Квалитетна процена ризика први је корак у изградњи, а касније и унапређењу система безбедности правног лица, па самим тим и физичке заштите као њеног саставног дела.

Да би се процена ризика адекватно спровела, а њени резултати ваљано имплементирали, било је потребно да се прецизно утврде захтеви и методологија процене ризика, и дају конкретна и прецизна упутства за имплементацију резултата процене, што је учињено доношењем стандарда SRPS A.L2.003 Друштвена безбедност – Процена ризика у заштити лица, имовине и пословања.

Према овом стандарду врши се процена ризика груписаних у једанаест категорија:

- ризици општих пословних активности;
- ризици по безбедност и здравље на раду;
- правни ризици;
- ризици од противправног деловања;
- ризици од пожара;
- ризици од елементарних непогода и других несрећа;
- ризици од експлозија;
- ризици од неусаглашености са стандардима;
- ризици по животну средину;
- ризици у управљању људским ресурсима;
- ризици у области информационо-комуникационо-телекомуникационих система.

Стандардом је предвиђена и основна структура Акта о процени ризика у заштити лица, имовине и пословања на следећи начин:

- I. Увод
- II. Успостављање контекста
- III. Процена ризика
- IV. Поступање са ризицима
- V. Ознаке мера за поступање са ризицима
- VI. Надгледање и преиспитивање
- VII. Комуникација у вези са ризицима (СРПС А.Л2.003, 2017)

Обавеза израде Акта о процени ризика у заштити лица, имовине и пословања предвиђена је Законом о приватном обезбеђењу изузев у случају када се пружају услуге корисницима ради заштите лица, заштите објеката за становање, заштите јавних скупова на којима редарску службу обављају само редари ангажовани од организатора окушљања, као и заштите микро правних лица и предузетника (ЗоПО,

члан 20, став 6). За непоседовање, као и за неажурирање Акта о процени ризика овим законом предвиђене су новчане казне.

С обзиром на то да се на основу процене израђује План обезбеђења, у случајевима када процена ризика у заштити лица, имовине и пословања није обавезна у складу са ЗоПо, План обезбеђења сачињава се на основу мера заштите које се предузимају по захтеву корисника услуга или организатора јавног окупљања, у складу са овим законом и правилима струке (ЗоПО, члан 20, став 8).

3.2. Интерни акти – законом дефинисани

3.2.1. План обезбеђења

Према ЗоПО, план обезбеђења је „ документ са планираним услугама обезбеђења које су предвиђене у процени ризика или су као мере заштите захтеване од корисника услуга, у складу са овим законом и правилима струке“ (ЗоПО, члан 3, став 1, тачка 8). Организације исти израђују у циљу имплементације мера из Акта о процени ризика у заштити лица, имовине и пословања.

Упутство за израду плана обезбеђења по фазама, као и смернице и препоруке о начину на које треба разматрати потребе и захтеве корисника услуга обезбеђења пружа технички извештај СРПС ТР А.Л2.003-5 Безбедност и отпорност друштва – Процена ризика – Део 5: Упутство за израду плана обезбеђења.

Овај технички извештај даје и смернице о начину планирања мера предложених Актом о процени ризика у заштити лица, имовине и пословања, водећи рачуна о потребама корисника услуга обезбеђења.

Према овом упутству структура Плана треба да буде таква да обухвата следеће тачке:

- Увод,
- Приказ постојећег система заштите,
- Мере и поступци за реализацију услуга обезбеђења,

- Управљање обезбеђењем и начин вршења послова обезбеђења,
- План физичке, физичко-техничке заштите и других мера заштите,
- План система техничке заштите (само уколико постоје или су предвиђени системи техничке заштите),
- Прилози.

План обезбеђења, у зависности од процене ризика или захтева корисника услуга садржи планске мере, активности и поступке које се предузимају ради:

- 1) онемогућавања неовлашћеног приступа објекту;
- 2) сигнализације неовлашћеног уласка у штићени простор и дојаву контролном центру;
- 3) онемогућавања уношења у објекат оружја, експлозивних, радиоактивних, биолошких и других опасних предмета и материја;
- 4) заштите појединачних вредности помоћу система електрохемијске и других начина заштите (кофери, контејнери, касе, трезори и др.);
- 5) вршења радњи усмерених на спречавање кривичних дела и других идентификованих ризика;
- 6) праћења кретања око и у штићеном простору и појединачно штићеним просторијама;
- 7) контроле спровођења прописаних мера заштите и унутрашњег реда у објекту и деловима под посебним режимом;
- 8) интегрисане заштите са или без локалног надзора и системом везе са службеницима обезбеђења на штићеном објекту;
- 9) предузимања процедура по редоследу приоритета за случајеве наступања ризика (А.Л2.003-5, 2020).

Планови обезбеђења могу бити: стални, посебни и планови за ванредне ситуације. Стални планови обезбеђења сачињавају се за све објекте који се обезбеђују и односе се на сталне (нормалне) ситуације. Посебни планови обезбеђења сачињавају се за

одређене, односно конкретне ситуације нпр. када одређено штићено лице (страно или домаће) посећује штићени објекат. Планови обезбеђења за ванредне ситуације обухватају мере обезбеђења које се ради заштите објеката планирају у случајевима поплава, земљотреса или других природних облика угрожавања безбедности, као и друштвених облика угрожавања нпр. криминални напад на штићени објекат (Љуштина, 2018).

Најважнији елементи плана обезбеђења су:

- организација рада службеника обезбеђења (број непосредних извршилаца поконтролним тачкама и руководиоци смена и њихова едукација),
- распоред рада службеника обезбеђења по контролним тачкама,
- процедуре рада у складу са делатностима које се обављају за сваку тачку појединачно,
- средства рада која ће се користити (средства личне заштите, средства принуде, средства везе, превозна средства, идентификациона обележја, одећа, обућа) и
- уређење радног простора (ентеријер прилагођен функцији и пословима радног места) (Мандић, 2015).

По изради плана обезбеђења, руководиоца групе објеката решава кадровске и материјалне предуслове који су одређени планом обезбеђења, тако што упућује захтев сектору људских ресурса за потребним бројем службеника обезбеђења, дефинише њихову старосну доб, пол, потребна знања и вештине које треба да поседују и потребну опрему и средства за рад (Мандић, 2015).

План обезбеђења садржи и план система техничке заштите, када се кориснику пружају услуге техничке заштите.

Значајно је да План обезбеђења буде такав да га корисници који имају различиту стручну спрему, знање и образовање што је лакше могуће читају и разумеју,

поготово узимајући у обзир профил и ниво образовања лица ангажованих на пословима физичке заштите.

Ажурирање Плана обезбеђења врши се у складу са променом нивоа ризика штићеног простора, а најмање једном у три године.

Измене Плана обезбеђења врше се према истом поступку предвиђеном као и за његово доношење.

Као што је ЗоПО предвиђена обавеза израде овог интерног акта, тако су казним одредбама прописане казне за неиспуњење ове обавезе.

3.2.2. Писане процедуре заштите објекта

Када је у питању примена овлашћења који се односе на заустављање и преглед лица, предмета и саобраћајних средстава, као и на привремено одузимање предмета, чланом 49 ЗоПО дефинисано је да се она могу применити искључиво уколико је то у складу са писаним процедурама заштите објекта (ЗоПО, члан 49, став 1).

Ово је уједно једино овлашћење СФО за које се у Закону о приватном обезбеђењу експлицитно помиње да његова примена мора бити уграђена у писане процедуре заштите објекта.

3.3. Интерни акти - принцип добре праксе

3.3.1. Правилник о раду СФО

Правилник о раду СФО ради се на основу поменуте позитивне законске регулативе, затим правилника обезбеђења лица, имовине и пословања и статута правног лица. Он представља полазне основе и примарни предуслов за ефикасно и законито функционисање СФО и омогућава јасно дефинисање целокупне организације, надлежности и делокруга рада, као и начин обављања послова физичког обезбеђења.

Правилник о раду СФО требало би да садржи следеће елементе:

- Опште одредбе,
- Условe за обављање послова обезбеђења,
- Организацију и делокруг рада СФО,
- Права, дужности и овлашћења службеника обезбеђења,
- Начин обављања послова и радних задатака,
- Одговорност службеника обезбеђења,
- Однос и сарадњу службеника обезбеђења са другим субјектима,
- Набавку и употребу средстава принуде и ватреног оружја и
- Прелазне и завршне одредбе.

Део који се односи на условe за обављање послова обезбеђења садржи опште, законом предвиђене условe, као што су поседовање лиценце за рад и израда Акта о процени ризика у заштити лица, имовине и пословаља, као и посебне који су условљени претходно дефинисаним потребама правног лица. Организацију и делокруг рада ближе одређује систематизација СФО којом се тачно дефинишу сви послови које служба обавља.

Права, дужности и овлашћења службеника обезбеђења заједно са претходним делом и делом који се односи на начине обављања послова и радних задатака, представљају крuciјалне делове којима се дефинише делокруг рада СФО, као и полазну тачку за каснију детаљну израду процедура рада за појединачне контролне тачке или послове који се обављају. И у овом делу се у обзир узимају и законске одредбе и потребе и захтеви корисника услуга дефинисани уговором.

Сарадња службеника обезбеђења са другим субјектима односи се на сарадњу у односу на друге организационе целине унутар правног лица, као и на сарадњу са разним институцијама и организације ван правног лица, на првом месту са МУП-ом.

Сарадња СФО са разним субјектима ван правног лица је донекле законски дефинисана и условљена тако да се тај облик сарадње не разрађује посебно, већ је фокус на оним облицима сарадње који нису законом обавезујући, а могу имати важну улогу у обављању свакодневних послова СФО. Правилна сарадања СФО, пре свега са сектором корпоративне безбедности, доприноси функционалној употребљивости целокупног система обезбеђења правног лица.

Набавка и употреба средстава принуде и ватреног оружја (уколико га СФО користи у свом раду) такође је дефинисана законом, а у делу правилника који се односи на ову област, потребно је детаљно разрадити законске основе и прецизно одредити која се све средства принуде, под којим условима и на који начин користе. Овај део, као и неки претходно поменути, користе се код израде процедура рада у случају да се очекује примена средстава принуде и/или ватреног оружја.

Израда и разрада правилника о раду СФО не сме да буде чиста формалност и морају га радити стручна лица. Правилник неизоставно мора да обухвати и регулише комплетан рад СФО, али не само формално, већ у односу на реално стање и захтеве постављене од стране система обезбеђења (Мандић, 2015).

3.3.2. *Процедуре рада СФО*

Да би се боље сагледао значај процедура рада службе физичког обезбеђења, требало би прво дефинисати безбедносне процедуре као шири појам. "Безбедносне процедуре су процедуре система обезбеђења лица, имовине и пословања правног лица које се односе на функционисање процеса обезбеђења. Представљају унапред одређене, утврђене, успостављене и документоване методе и начине рада и поступака са којима су запослени упознати" (Мандић, 2015, стр. 337).

Важан сегмент безбедносних процедура представљају и процедуре рада службе физичког обезбеђења које се израђују појединачно за сваку контролну тачку и/или посао. Оне представљају операционализацију Правилника о раду СФО и садрже основне задатке и обавезе, разрађене до детаља и применљиве на контролним

тачкама на објекту и на стварно постојеће послове поверене СФО. У складу са тим, подразумева се да ће се процедуре рада службе физичког обезбеђења у малопродајном објекту, разликовати од процедура рада СФО на рецимо некој спортској манифестацији или у банци.

Оно што мора бити заједничко свим процедурама рада СФО јесте да морају бити у највећој могућој мери разумљиве, јасне, сажете, прецизне, без сувишних фраза, описа и небитног садржаја, како не би долазило до пропуста у њиховој примени. Јасно је да процедурама не може бити регулисано поступање СФО у свакој потенцијалној ситуацији која се може догодити, тако да је у ситуацији која није обухваћена процедурама СФО, на службенику физичког обезбеђења да сходно својој процени, обучености и знању које поседује, одреагује најприкладније, али је потребно да се шансе за овакво произвољно делање сведу на минимум.

Процедура рада СФО треба да садрже:

- Кратак опис послова на контролној тачки и/или послу који се ради,
- Кратак опис сценарија на који се односи,
- Правилан облик вербалне комуникације и односа службеника обезбеђења са околином,
- Дужности службеника обезбеђења,
- Овлашћења службеника обезбеђења,
- Начин обављања посла,
- Употребу средстава принуде и ватреног оружја и
- Поступке у случају непредвиђених ситуација (сценарија).

Процедуре рада СФО се могу поделити на:

- Стандардне процедуре рада (односе се на сталне, свакодневне, недељне, месечне, и периодичне послове); као што су Процедура

примопредаје смене и дужности, Процедура регулисања примања посета, Процедура вршења прегледа простора и друге.

- Специфичне процедуре рада (процедуре које се спроводе приликом наступања специфичних - нетипичних штетних догађаја, као што су обезбеђење лица места, односи са медијима у случају нетипичних догађаја, злоупотребе овлашћења, социопатолошких облика понашања, штрајка, талачких ситуација, дојаве о постављеним експлозивним средствима, терористичких активности, пожара, елементарних непогода, и катастрофа).

Изузетно је важно да у случају да дође до било каквих промена на терену и/или промена послова које обављају службеници обезбеђења, оне буду уграђене у постојеће процедуре рада, тако да је ажурност једна од кључних карактеристика процедура рада (Мандић, 2015).

С обзиром на чињеницу да су сви послови које обавља служба физичког обезбеђења обухваћени и детаљно разрађени процедурама рада, јасно је колико важну улогу оне имају у обављању основних делатности службе физичког обезбеђења. Оно што се у пракси јавља као озбиљан проблем, јесте као и код овлашћења, то што службеници физичког обезбеђења не познају процедуре по којима би требало да раде. На тај начин се, колико год процедуре биле квалитетно и детаљно урађене, поништава њихов значај и стварају се услови за пропусте у раду СФО, што је недопустиво, поготово у ситуацијама које могу резултирати не само материјалним губицима, већ и губитком људских живота, као што је разбојништво. Непридржавање процедура рада, и поред њиховог познавања, још један је проблем из праксе. Тако, нпр. службеници могу узети на чување неки потенцијално опасан предмет од посетилаца, иако је процедуром забрањено узимање истих. И овде се као решења, као и код овлашћења, намећу едукација службеника и редован интерни и екстерни надзор.

3.3.3. Наредбе

Наредба представља интерни акт који доноси одговорно лице СФО, односно одговорно лице система обезбеђења правног лица, а односи се на конкретне радње и обавезе које треба да спроведу службеници физичког обезбеђења.

Наредба је увек усмерена на неки догађај који по својој природи изискује додатне активности службе физичког обезбеђења. Временско трајање наредбе везује се за трајање догађаја због којег је она и донета. Наредба се издаје у писаној форми и садржи конкретизоване задатке, одређује службенике обезбеђења на које се односи, као материјална средства која ће користити и време трајања. По завршетку догађаја по правилу престаје важење наредбе (Мандић, 2015).

4. Модел Плана обезбеђења

Ради бољег разумевања садржаја Плана обезбеђења у овом поглављу ће бити приказан модел Плана обезбеђења са додатним смерницама, и то за објекат са ангажованом службом физичког обезбеђења и две контролне тачке, у коме није имплементирана техничка заштита.

План обезбеђења

Табела 2.1. Списак лица упознатих са Планом обезбеђења у потпуности

Р.б.	Име и презиме и радно место	Датум	Потпис	Напомена (разлог упознавања и по чијем налогу)

Табела 2.2. Списак лица упознатих са изводима из Плана обезбеђења

Р.б.	Име и презиме и радно место	Датум	Потпис	Напомена (разлог упознавања и по чијем налогу)

I. Увод

1.1. Законска основа израде плана и основни подаци о објекту и одговорним лицима

Сходно члану 20, став 7 Закона о приватном обезбеђењу израђује се План обезбеђења и то на основу Акта о процени ризика у заштити лица, имовине и пословања. Поред тога, израда Плана обезбеђења треба да буде усклађена са техничким извештајем SRPS TR A.L2.003-5 Безбедност и отпорност друштва – Процена ризика – Део 5: Упутство за израду плана обезбеђења.

1.2. Основни подаци о кориснику Плана обезбеђења

Табела 3. Основни подаци о кориснику Плана обезбеђења

Пословно име (назив):	
Адреса:	
Шифра делатности:	
Матични број:	
ПИБ:	
Телефон/ факс:	
E-mail	
Лице одговорно за заступање	
Лица овлашћена за комуникацију у вези са планом обезбеђења	
Објекат за који се израђује План обезбеђења	

1.3. *Веза са другим документима*

-Закон о приватном обезбеђењу („Сл гласник РС“, бр. 104/2012, 42/2015 и 87/2018)

-Правилник о начину примене овлашћења службеника обезбеђења („Сл гласник РС“, број 59/2019)

- SRPS TR A.L2.003-5: 2020 Безбедност и отпорност друштва – Процена ризика – Део 5: Упутство за израду плана обезбеђења

-Акт о процени ризика у заштити лица, имовине и пословања

-Уговор о пружању услуга

1.4. *Руковање планом обезбеђења*

Интерним актима ће се одредити начин поступања, дистрибуције, мере, заштите и одговорна лица за руковање и чување Плана обезбеђења.

Службеницима физичког обезбеђења се достављају прилози из Плана обезбеђења који се односе на делокруг послова на контролним тачкама на

којима се они налазе, као и овлашћења која ће примењивати приликом обављања свог посла.

II. Приказ постојећег стања обезбеђења

Приказ постојећег стања обезбеђења врши се на основу Акта о процени ризика у заштити лица, имовине и пословања.

2.1. *Физичка заштита*

2.2. *Безбедносни менаџмент*

III. Мере и поступци за реализацију услуга обезбеђења

У циљу реализације Плана неопходно је прецизно утврдити мере и поступке за све учеснике у процесу обезбеђења, што подразумева дефинисање процедура рада и задатака свих лица одговорних за заштиту.

IV. План физичке, физичко-техничке заштите и других мера заштите

У овом делу, који предстаља срж Плана, се на основу мера предложених у Акту о процени ризика, а у сарадњи са корисником плана детаљније разрађују мере физичке и физичко-техничке заштите, прецизно дефинишу надлежности СФО и одређују буџет и сви потребни ресурси, као и рокови за имплементацију израђених мера.

4.1. *Опис постојећег стања физичке заштите*

3.1.1 Физичка заштита

3.1.2. Мере предвиђене Актом о процени ризика

4.2. *Разрада мера физичке заштите*

3.2.1. Контролне тачке на објекту

Контролна тачка 1

Контролна тачка 2

Радно време

3.2.2. Начин примене овлашћења службеника обезбеђења

Провера идентитета лица

Привремено одузимање предмета

Привремено задржавање лица

Употреба средстава принуде

3.2.3. Процедуре службе обезбеђења

Стандардне процедуре службеника обезбеђења

Специфичне процедуре службеника обезбеђења

3.2.4. Опрема и средства за рад

3.2.5. Комуникација- средства везеи начин јављања

3.2.6. Поступање са ватреним оружјем (уколико СФО у свом раду користи ватрено оружје)

3.2.7.Евиденције које службеници воде

3.2.8. Надзор и контрола од стране овлашћеног полицијског службеника

4.3. *Потврде и извештаји*

У овом делу се приказују обрасци потврда и извештаја који су кориснику Плана релевантни за његову реализацију

V. Прилози

Прилог 1 – Извод из плана обезбеђења за контролну тачку 1

Прилог 2 – Извод из плана обезбеђења за контролну тачку 2

5. Модел Процедуре рада СФО

Ради бољег разумевања процедура СФО, у овом поглављу биће приказан садржај модела једне стандардне процедуре СФО – Процедура поступања са кључевима.

- 1. Предмет процедуре**
- 2. Подручје примене**
- 3. Термини, дефиниције, скраћенице**
- 4. Документованост**
- 5. Ток процедуре**
- 6. Овлашћења и одговорности**

Овлашћења и одговорности детаљно су обрађени у делу 5 – Ток процедуре.

- 7. Дистрибуција**

Дистрибуција ове Процедуре врши се начин дистрибуције свих интерних аката правног лица.

- 8. Одлагања документације и записа**

- 9. Ревизија**

Ревизија ове Процедуре врши се по истом поступку по коме је урађена и прва верзија.

- 10. Прилози**

6. Закључак

Како би се осигурала максимална ефикасност и сврсисходност службе физичког обезбеђења, као дела система обезбеђења правног лица, неопходно је да се на адекватан начин дефинишу интерни акти који у потпуности уређују њен рад. Први корак у томе је свакако доношење Акта о процени ризика у заштити лица, имовине и пословања, који је као кључни документ у изградњи и функционисању система безбедности сваког успешног правног лица, уједно полазни документ и у институционализацији рада СФО. На основу Процене даље се израђује законом обавезујући План обезбеђења, а потом по принципу добре праксе и други, ништа мање значајни интерни акти којима се до детаља разрађују послови физичког обезбеђења. Да би она била квалитетна, и заиста на подесан начин регулисала рад СФО у складу са потребама, а не само форме ради, у изради свих интерних аката СФО неизоставно морају учествовати стручна лица из области заштите лице, имовине и пословања и морају се поштовати постојећи законски оквири и стандарди који уређују ову област, а који уједно дају и смернице за њихову адекватну израду.

Доношењем, а подразумева се и поштовањем и придржавањем донетих интерних аката, импровизација и произвољност у раду СФО смањују се на најмањи могући ниво, и тиме физичка заштита даје свој пуни допринос целокупном систему заштите лица, имовине и пословања.

Литература

- Закон о приватном обезбеђењу. (2013). „Службени гласник Републике Србије“, бр. 104/2013, 42/2015 и 87/2018.
- Институт за стандардизацију Србије, (2017). *СРПС А.Л2.003 Безбедност и отпорност друштва – Процена ризика*, Београд.
- Институт за стандардизацију Србије, (2020). *СРПС А.Л2.003-5: Безбедност и отпорност друштва – Процена ризика Део 5: Упутство за израду плана обезбеђења*, Београд.
- Љуштина, А. (2018). *Систем обезбеђења лица и имовине*. Београд: Криминалистичко-полицијска академија.
- Мандић, Г. (2015.). *Системи обезбеђења и заштите правних лица*. Београд: Факултет безбедности.
- Правилник о боји и саставним деловима униформе службеника обезбеђења (2019). „Службени гласник Републике Србије“, бр. 49/19.
- Правилник о начину примене овлашћења службеника обезбеђења (2019). „Службени гласник Републике Србије“, бр. 59/19.
- Стајић, Љ (2021). *Основи система безбедности са основама истраживања безбедносних појава*. Правни факултет, Нови Сад.
- Стратегија националне безбедности. (2009). „Службени гласник Републике Србије“, бр. 88/09.

ИЗЈАВА О АКАДЕМСКОЈ ЧЕСТИТОСТИ

Изјављујем да сам у приложеном раду поштовао/ла сва правила о академској честитости.

Овај писани рад резултат је искључиво мог личног рада, темељи се на мојим истражиањима и ослања се на наведену литературу.

У Београду, дана _____ године.

Потпис студента:
